

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a treia

Cauza TACEA împotriva ROMÂNIEI

(cererea nr. 746/02)

Hotărâre

Strasbourg

29 septembrie 2005

DEFINITIVĂ

29.12.2005

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Tacea împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), reunită în camera formată din:

Domnii B.M. ZUPANCIC, președinte,

J. HEDIGAN,

L. CAFLISCH,

C. BIRSAN,

Doamna M. TSATSA-NIKOLOVSKA,

Domnul V. ZAGREBELSKY,

Doamna A. GYULUMYAN, judecători

și Domnul V. BERGER, grefierul secției,

După ce a deliberat în camera de consiliu din 8 septembrie 2005,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 746/02) îndreptată împotriva României prin care un cetățean al acestui stat, Domnul Ion Tarcea (“reclamantul”), a sesizat Curtea la data de 7 septembrie 2001 în temeiul articolului 34 al Convenției de protecție a Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale (“Convenția”).

2. Guvernul român (“Guvernul”) a fost reprezentat de împuternicitul său, Domnul B. Aurescu, apoi de Doamna R. Rizioiu, care l-a înlocuit în funcție.

3. La 24 octombrie 2003, Curtea (secția a doua) a decis să transmită cererea Guvernului. Prevalându-se de dispozițiile de la articolul 29 § 3, ea a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

4. La 1 noiembrie 2004 Curtea a modificat componența secțiilor sale (articolul 25 § 1 al regulamentului). Prezenta cerere a fost repartizată secției a treia remaniată astfel (articolul 52 § 1).

DE FACT

CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

5. Reclamantul s-a născut în 1927 și locuiește la Nehoiu.

6. La 26 aprilie 1991 și 16 august 1996 comisia locală din Nehoiu pentru aplicarea legii nr. 18/1991 (“comisia locală” și “legea nr.18”) a eliberat reclamantului certificate de atestare a dreptului său de proprietate asupra unui teren de 5.000 m², situat la Nehoiu, în locul denumit “La Bătătură”. Amplasamentul terenului a fost identificat prin respectivele certificate.

7. În 1995 direcția silvică din Ploiești (“direcția”), instituție descentralizată a Regiei naționale a pădurilor (“regia”) a început să planteze arbori pe terenul reclamantului. În consecință, acesta a citat comisia și direcția în fața judecătoriei Patîrlagele pentru a obține punerea în posesie a terenului său.

8. Printr-o hotărâre definitivă din 16 aprilie 1999 tribunalul a dat câștig de cauză acțiunii și a condamnat comisia locală și direcția să pună reclamantul în posesia terenului în conformitate cu certificatele eliberate de comisia locală. Tribunalul a ordonat de asemenea comisiei să plătească reclamantului cheltuielile de judecată, în sumă de 23.000 lei românești (ROL).

9. La 17 ianuarie 2000 comisia locală a eliberat reclamantului un certificat de punere a sa în posesie asupra terenului său, în conformitate cu sentința din 16 aprilie 1999. Cu toate acestea, terenul a rămas ocupat de direcție.

Un proces-verbal de punere în posesie a fost redactat la 24 martie 2000, care cuprindea în anexă o schemă a amplasării terenului în conformitate cu sentința din 16 aprilie 1999. Cu toate acestea reclamantul nu a intrat efectiv în posesia terenului.

10. La 3 mai 2000 el a înaintat de asemenea o acțiune în daune-interese împotriva direcției pentru a i se repara prejudiciul suferit din cauza imposibilității de a-și folosi terenul între 1996 și 2000. După ce a trecut pe la mai multe instanțe, acțiunea a fost respinsă printr-o sentință definitivă a tribunalului județean Buzău la 10 septembrie 2001. Tribunalul a reținut că punerea în posesie neavând loc decât pe 17 ianuarie 2000, reclamantul nu putea pretinde că a suferit vreo daună înainte de această dată.

11. La 15 aprilie 2000 și 2 și 23 debruarie 2001 reclamantul a trimis scrisori noi la regie pentru a obține beneficiul terenului său, în conformitate cu sentința din 16 aprilie 1999. La această ultimă dată a cerut de asemenea ca regia să se conformeze la cererile sale cel mai târziu la 10 martie 2001.

12. La 5 martie 2001 direcția l-a informat că nu putea admite cererea sa în lipsa unei hotărâri a comisiei locale în acest sens, în conformitate cu legea nr. 18.

În consecință, la 8 martie 2001 reclamantul a cerut primarului din Nehoiu, în calitate sa de președinte al comisiei, să ia măsurile necesare în cel mai scurt termen. O cerere similară a fost adresată, la 15 iulie 2001, prefectului de Buzău.

La 7 martie 2002 direcția a reiterat răspunsul său din 5 martie 2001, după o nouă cerere a reclamantului.

13. La 20 martie 2002 reclamantul a cerut din nou direcției să elibereze terenul și să-i plătească daunele-interese pentru privarea de beneficiul terenului din 1991 până în 2002, înainte de 1 aprilie 2002.

14. Printr-o hotărâre din 6 ianuarie 2003 comisia județeană din Buzău pentru aplicarea legii nr. 18 ("comisia județeană") a validat propunerea comisiei locale și atribuit

reclamantului un teren cu vegetație silvică de 5.000 m² la Nehoiu, în locul denumit “La Bătătură”.

15. La 29 noiembrie 2003 reclamantul a fost convocat de primarul din Nehoiu pentru punerea în posesie și delimitarea acestui teren, dar a refuzat să se prezinte pe motiv că terenul atribuit nu corespundea celui revendicat. Procesele-verbale de punere în posesie a terenului menționat au fost redactate în lipsa reclamantului dar în prezența vecinilor și unui martor.

Printr-o scrisoare din 15 iulie 2004 comisia locală a informat reprezentantul Guvernului, la cererea acestuia din urmă, că procesul-verbal din 29 noiembrie 2003 privea același amplasament ca cel din 24 martie 2000.

DE DREPT

I. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

16. Reclamantul invocă faptul că neexecutarea de către autoritățile administrative a sentinței definitive care ordona punerea în posesie a unui teren a restrâns dreptul său de acces la un tribunal, așa cum este prevăzut de articolul 6 § 1 al Convenției, care prevede astfel:

“Orice persoană are dreptul la audierea cauzei sale (...) de către un tribunal (...) care va decide (...) asupra contestațiilor asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”.

A. Asupra admisibilității

17. Curtea constată că această plângere nu este clar nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Curtea relevă de altfel că nu se lovește de nici-un alt motiv de admisibilitate. Trebuie deci să fie declarată admisibilă.

B. Pe fond

18. Guvernul consideră că autoritățile administrative nici nu au refuzat, nici nu au întârziat executarea sentinței din 16 aprilie 1999 care, de altfel, a fost executată prin hotărârea din 6 ianuarie 2003 a comisiei județene care atribuie reclamantului terenul, concretizată prin procesul-verbal de punere în posesie din 29 noiembrie 2003.

În plus, întârzierea punerii în posesie este justificată. Pe de o parte, terenul în cauză, care este un teren silvic, făcea parte din domeniul public; în concluzie punerea în posesie a reclamantului ar fi fost imposibilă înainte de adoptarea hotărârii de Guvern nr. 1172 din 21 noiembrie 2001 asupra măsurilor de aplicare a legii nr. 18, din cauza imposibilității ce decurge din articolul 5 al acestei legi de a reconstitui dreptul de proprietate asupra unui asemenea teren. Pe de altă parte, procedura pentru punerea în posesia prevăzută de lege era destul de dură, în măsura în care era nevoie de intervenția mai multor autorități administrative, ceea ce genera în mod inevitabil unele întârzieri.

19. Reclamantul contestă argumentele Guvernului. El invocă în special faptul că terenul care face obiectul cererii sale este un teren agricol și nu unul silvic și că nu ar fi putut aparține domeniului public.

20. Curtea amintește că executarea unei sentințe sau a unei hotărâri, indiferent al cărei instanțe, trebuie să fie considerată ca făcând parte integrantă din “proces” în sensul articolului 6 al Convenției. Dreptul la un tribunal ar fi iluzoriu dacă dreptul juridic intern al unui stat contractant ar permite ca o hotărâre judiciară definitivă și obligatorie să

rămână inactivă în detrimentul unei părți (*Imobiliara Saffi împotriva Italiei* [GC], nr. 22774/93, § 63, CEDO 1999-V).

21. Curtea constată că, în prezenta cauză, reclamantul a obținut la 16 aprilie 1999 o sentință definitivă care ordonă autorităților administrative să-l pună în posesia unui anume teren și că el a făcut, ulterior, demersuri în vederea executării. la 29 noiembrie 2003, în ciuda refuzului reclamantului, acesta a fost pus în posesia unui teren care pare să corespundă cerințelor sentinței din 16 aprilie 1999.

22. În aceste împrejurări, Curtea consideră că sentința definitivă a rămas neexecutată cel puțin până la 29 noiembrie 2003, adică patru ani, șapte luni și paisprezece zile după adoptare.

Presupunând chiar că, așa cum menționează Guvernul, executarea ar fi fost imposibilă înainte de adoptarea, la 21 noiembrie 2001, hotărârii Guvernului nr. 1172, nu e mai puțin adevărat că sentința a rămas neexecutată timp de doi ani.

23. Ori administrația constituie un element al statului de drept, interesul său identificându-se cu cel al unei bune administrări a justiției. În consecință, dacă administrația întârzie să execute o hotărâre definitivă, garanțiile de la articolul 6 de care a beneficiat justițiabilul în timpul etapei judiciare a procedurii pierde orice rațiune de a fi (*Hornsby împotriva Greciei*, hotărârea din 19 martie 1997, *Culegere de sentințe și hotărâri* 1997-II, pag. 511, § 41).

24. Curtea nu ar putea lua în calcul argumentul Guvernului conform căruia întârzierea este justificată de încetineala procedurii prevăzute de legea nr. 18 pentru punerea în posesie. Ea amintește că fiecare stat contractant trebuie să se doteze cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor ce-i revin,

Curtea având drept sarcină numai să examineze dacă în cazul în speță măsurile adoptate de autorități au fost adecvate și suficiente (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ruianu împotriva României*, nr. 34647/97, § 66, 17 iunie 2003 și *Fociac împotriva României*, nr. 2577/02, § 69, 3 februarie 2005).

25. Mai mult, Curtea a considerat deja că ar fi excesiv să se ceară unui reclamant care a obținut o hotărâre judiciară definitivă împotriva statului să intenteze din nou acțiuni împotriva autorităților pentru a obține executarea obligației în cauză (a se vedea *mutatis mutandis*, *Roman și Hogeia împotriva României* (decizie), nr. 62959/00, 31 august 2004 și *Metaxasa împotriva Greciei*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004).

Ori în cazul în speță, încă de la adoptarea sentinței și până în prezent, reclamantul a făcut toate demersurile necesare pentru a obține executarea (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Timofeiev împotriva Rusiei*, nr. 58263/00, § 42, 23 octombrie 2003).

26. Curtea amintește că a considerat deja că neglijența autorităților de a se conforma, într-un termen rezonabil, unei hotărâri definitive poate antrena o încălcare a articolului 6 § 1 al Convenției, mai ales atunci când obligația de a executa hotărârea în cauză revine unei autorități administrative, cum este cazul în speță (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Metaxas*, menționat anterior, § 26, *Burdov împotriva Rusiei*, nr. 59498/00, §§ 36-38, CEDO 2002-III, *Timoteiec*, menționat anterior, §§ 41-42, *Prodan împotriva Moldovei*, nr. 49806/99, §§ 54-55, 18 mai 2004, *Luntre și alții împotriva Moldovei*, nr. 2916/02, §§ 40-41, 15 iunie 2004, *Romashov împotriva Ucrainei*, nr. 67534/01, § 27, 27 iulie 2004, *Voitenko împotriva Ucrainei*, nr. 18966/02, § 35, 29 iunie 2004, și *Dubenko împotriva Ucrainei*, nr. 74221/01, § 36, 11 ianuarie 2005).

27. Aceste elemente sunt de ajuns Curții pentru a concluziona că sistemul pus la dispoziția reclamantului pentru a obține executarea sentinței din 16 aprilie 1999 nu a fost eficient. În plus, refuzând să execute timp de peste patru ani sau cel puțin timp de doi ani sentința definitivă care ordona punerea în posesie a reclamantului, autoritățile naționale l-au privat de un acces efectiv la tribunal.

În consecință, a existat încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției.

II. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE DE ARTICOLUL 1 AL PROTOCOLULUI NR.1.

28. Reclamantul denunță o atingere adusă dreptului său de proprietate din cauza neexecutării hotărârii definitive pronunțate în favoarea sa. El invocă articolul 1 al Protocolului nr. 1, care este astfel enunțat:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din cauza unei utilități publice și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale ale dreptului internațional (...).

A. Asupra admisibilității

1. Asupra calității de victimă a reclamantului

29. Sprijinindu-se pe jurisprudența Curții, Guvernul consideră că reclamantul și-a pierdut calitatea de victimă în măsura în care, la 29 noiembrie 2003, a fost pus în posesia terenului său. Astfel, reclamantul ar fi primit o reparație adecvată și suficientă care corespunde cererii sale în fața Curții.

30. Reclamantul contestă poziția Guvernului și menționează că, în orice caz, terenul atribuit nu este cel care face obiectul cererii și că încălcarea invocată nu este deci reparată.

31. Curtea amintește că o hotărâre sau o măsură favorabilă reclamantului nu este suficientă în principiu pentru a-i retrage calitatea de “victimă” decât dacă autoritățile naționale au recunoscut, în mod explicit sau în substanță, apoi au reparat încălcarea Convenției (a se vedea, printre multe altele, *Georgi împotriva României* (decizie), nr. 58318/00, 19 mai 2005).

32. Ori în cazul în speță Curtea a constatat o încălcare a articolului 6 § 1, a faptului că sentința din 16 aprilie 1999 nu a fost executată cel puțin până la 29 noiembrie 2003 (paragraful 27 de mai sus). De asemenea, nici-o autoritate nici nu a recunoscut o eventuală încălcare a dreptului de proprietate a reclamantului nici nu a reparat prejudiciul pe care el îl invocă.

În consecință, condițiile impuse de jurisprudență pentru a pierde calitatea de victimă nu sunt reunite în cazul în speță. Rezultă că reclamantul se poate pretinde victimă în sensul articolului 34 al Convenției.

2. Asupra temeiniciei plângerii

33. Curtea constată că această plângere nu este clar fondată greșit în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Curtea relevă de altfel că acesta nu se lovește de nici-un alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie deci să fie declarată admisibilă.

A. Asupra fondului

34. Guvernul menționează că certificatele emise de comisia locală nu atestă dreptul de proprietate al reclamantului. Ar fi putut să o facă numai certificatul combinat cu procesul-verbal de punere în posesie. Ori reclamantul nu a obținut aceste două acte împreună decât la data de 29 noiembrie 2003. Reclamantului, de altfel, nu i s-a eliberat niciodată un titlu de proprietate, singurul act care ar putea dovedi dreptul său de

proprietate. În privința sentinței definitive din 16 aprilie 1999, nici aceasta nu a creat un drept de proprietate în patrimoniul reclamantului. În cel mai bun caz, a făcut să apară o “speranță legitimă” de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenului în cauză.

Guvernul nu contestă că neexecutarea sentinței definitive a constituit o ingerință în speranța legitimă nutrită de reclamant de restituire a bunului său, dar consideră că această ingerință avea o bază legală, legea nr. 18, care îndeplinește cerințele de accesibilitate și de previzibilitate cerute de Convenție. De altfel, în opinia Guvernului, reclamantul beneficiază în prezent pe deplin și în întregime de bunul său și nici-o încălcare a articolului 1 al protocolului nr.1 nu poate fi constatată în cazul în speță.

35. Reclamantul contestă argumentele Guvernului. El menționează că certificatele din 1991 și 1996 atestă dreptul său de proprietate până la eliberarea titlurilor de proprietate. El consideră mai ales că nu a fost pus în posesia bunului său așa cum a fost identificat prin certificatele din 1991 și 1996 și prin procesul-verbal din 24 martie 2000.

36. Curtea amintește că sentința din 16 aprilie 1999 a condamnat o autoritate administrativă să pună reclamantul în posesia terenului său, așa cum a fost identificat prin certificatele ce i-au fost eliberate. Ori această sentință a rămas neexecutată până la 29 noiembrie 2003.

37. Există așadar în cazul în speță o valoare patrimonială în temeiul căreia reclamantul putea pretinde să aibă speranța legitimă de a obține dreptul de proprietate asupra terenului. Reclamantul are deci “un bun” în sensul articolului 1 al protocolului nr.1 (a se vedea, printre altele, *Kopeckyi împotriva Slovaciei* [GC], nr. 44912/98, § 35, 28 septembrie 2004 și *Jasiuniene împotriva Lituaniei*, nr. 41510/98, § 44, 6 martie 2003).

38. Curtea remarcă apoi că părțile nu contestă ingerința pe care reclamantul a suferit-o din cauza neexecutării.

39. Curtea constată, în plus, că, presupunând chiar că executarea ar fi fost imposibilă înainte de adoptarea, la 21 noiembrie 2001, hotărârii de Guvern nr. 1172, Guvernul nu a oferit totuși o justificare valabilă pentru ingerința suferită de reclamant pentru acest fapt, cel puțin începând de la această ultimă dată; ea era deci arbitrară și implica o încălcare a principiului legalității. O asemenea concluzie scutește Curtea să caute dacă a fost menținut un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și imperativele protecției dreptului individual al reclamantului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Jasiuniene*, menționat anterior, §§ 46-46 și *Metaxas*, menționat anterior, § 31).

40. În concluzie, în lumina celor de mai sus, Curtea consideră că a existat încălcarea articolului 1 al protocolului nr.1.

III. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

41. În temeiul articolului 41 al Convenției,

“Dacă Curtea declară că a existat încălcarea Convenției sau Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite să se șteargă decât incomplet consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Dauna

42. Reclamantul cere punerea în posesia terenului său așa cum a fost identificat prin sentința din 16 aprilie 1999, estimând valoarea sa la 2.000 euro. El cere 53.000.000

lei cu titlu de prejudiciu material, reprezentând lipsa beneficiarii de terenul său timp de treisprezece ani și 10.000 euro cu titlu de prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit.

43. Guvernul consideră că sumele cerute sunt exagerate. El amintește că în orice caz Curtea nu poate acorda nici-o sumă cu titlu de reparație a unui eventual prejudiciu suferit înainte de adoptarea sentinței din 1999. Perioada de treisprezece ani invocată de reclamant nu este deci legată de eventuala încălcare constatată de Curte.

În plus, el consideră că punerea în posesie din 29 noiembrie 2003 constituie în sine o reparație a prejudiciului moral pe nedrept suferit.

44. Curtea a constatat o încălcare a drepturilor reclamantului din cauza lipsei de eficiență a sistemului pus la dispoziția sa pentru a obține executarea unei hotărâri definitive precum și a termenului în executare.

În consecință, Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material precum și un prejudiciu moral, mai ales din cauza frustrării provocate de refuzul statului de executare. Acest prejudiciu nu este suficient compensat de constatările încălcărilor.

45. În aceste împrejurări, având în vedere ansamblul de elemente de care dispune și hotărând în mod echitabil, așa cum prevede articolul 41 al Convenției, ea acordă reclamantului 1.500 euro pentru toate cauzele prejudiciului conexe.

B. Cheltuieli și taxe

46. Reclamantul cere de asemenea 3.698.000 lei pentru cheltuielile și taxele plătite la instanțele interne, din care suma de 770.000 lei legată de obținerea sentinței din 19 aprilie 1999 și restul fiind plătit în timpul acțiunii în daune-interese împotriva direcției, precum și 2.000.000 lei pentru cheltuielile plătite în fața Curții.

47. Guvernul se opune plății sumelor cerute pe motiv că reclamantul nu a dovedit că le-a cheltuit.

48. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor și taxelor sale decât în măsura în care s-a stabilit existența lor reală, necesitatea lor și caracterul rezonabil al ratei lor. În cazul în speță și ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile mai sus menționate, Curtea consideră că cheltuielile legate de obținerea sentinței din 19 aprilie 1999 nu sunt justificate de reclamant, în timp ce cele pe nedrept suportate în timpul acțiunii în daune-interese nu au vreo legătură de cauzalitate cu încălcările constatate de Curte. În fine, reclamantul nu a prezentat suma cerută cu titlu de cheltuieli și taxe suportate în procedura în fața Curții.

Curtea decide deci să nu-i acorde nici-o sumă în acest capăt.

C. Dobânzi moratorii

49. Curtea consideră adecvat să bazeze rata dobânzilor moratorii pe baza ratei dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii centrale europene majorată cu un procent de trei puncte.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Declară cererea admisibilă;

1. Decide că a existat încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției;

2. Decide că a existat încălcarea articolului 1 al Protocolului nr.1;

3. Decide

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni începând din ziua în care sentința va deveni definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al

Convenției 1.500 euro (omiecincisute euro) pentru dauna materială și morală, plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit;

- b) că începând de la expirarea respectivului termen și până la plată, această sumă se va mări cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea de împrumut marginal a Băncii centrale europene aplicabil în această perioadă, mărit cu un procent de trei puncte;

4. Respinge cererea de reparație echitabilă pentru surplus.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la data de 29 septembrie 2005 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 al regulamentului.

Vincent Berger

Boštjan M. Zupancic

Grefier

Președinte